

## עולם הקורבנות – עולה ושלמים

### רמב"ן על ויקרא פרק א פסוק ט

והנה בכתוב הזה טעם הקרבנות שהם אשה ריח ניחוח לה' - ואמר הרב במורה הנבוכים (ג מו) כי טעם הקרבנות, בעבור שהמצרים והכשדים, אשר היו ישראל גרים ותושבים בארצם מעולם, היו עובדים לבקר ולצאן, כי המצרים עובדים לטלה והכשדים עובדים לשדים אשר יראו להם בדמות שעירים, ואנשי הודו עד היום לא ישחטו בקר לעולם בעבור כן צוה לשחוט אלה השלשה מינין לשם הנכבד כדי שידע כי הדבר שהיו חושבים כי הם בתכלית העבירה הוא אשר יקריבו לבורא, ובו יתכפרו העונות כי כן יתרפאו האמונות הרעות שהם מדוי הנפש, כי כל מדוה וכל חולי לא יתרפא כי אם בהפכו אלה דבריו ובהם האריך:

והנה הם דברי הבאי, ירפאו שבר גדול וקושיא רבה על נקלה, יעשו שולחן ה' מגואל שאיננו רק להוציא מלבן של רשעים וטפשי עולם, והכתוב אמר כי הם לחם אשה לריח ניחוח: [...]

והנה נח בצאתו מן התיבה עם שלשת בניו אין בעולם כשדי או מצרי הקריב קרבן וייטב בעיני ה' ואמר בו (בראשית ח כא) וירח ה' את ריח הניחוח וממנו אמר אל לבו לא אוסיף עוד לקלל את האדמה בעבור האדם (שם) והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהו, וישע ה' אל הבל ואל מנחתו (שם ד ד), ולא היה עדיין בעולם שמץ ע"ז כלל ובלעם אמר את שבעת המזבחות ערכתי ואעל פר ואיל במזבח (במדבר כג ד), ואין דעתו עתה לשלול ממנו אמונות רעות, ולא נצטוה בכך, אבל עשה כן לקרבה אל האלהים כדי שיחול עליו הדבור ולשון הקרבנות את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי (שם כח ב), וחלילה שלא יהא בהם שום תועלת ורצון רק שוללות ע"ז מדעת השוטים: ויותר ראוי לשמוע הטעם שאומרים בהם, כי בעבור שמעשי בני אדם נגמרים במחשבה ובדבור ובמעשה, צוה השם כי כאשר יחטא יביא קרבן, יסמוך ידיו עליו כנגד המעשה, ויתודה בפיו כנגד הדבור, וישרוף באש הקרב והכליות שהם כלי המחשבה והתאוה, והכרעים כנגד ידיו ורגליו של אדם העושים כל מלאכתו, ויזרוק הדם על המזבח כנגד דמו בנפשו, כדי שיחשוב אדם בעשותו כל אלה כי חטא לאלהיו בגופו ובנפשו, וראוי לו שישפך דמו וישרף גופו לולא חסד הבורא שלקח ממנו תמורה וכפר הקרבן הזה שיהא דמו תחת דמו, נפש תחת נפש, וראשי אברי הקרבן כנגד ראשי אבריו, והמנות להחיות בהן מורי התורה שיתפללו עליו וקרבן התמיד, בעבור שלא ינצלו הרבים מחטוא תמיד ואלה דברים מתקבלים מושכים את הלב כדברי אגדה:



### ספר ויקרא פרק א

(ב) דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מקם קרבן לד' מן הבמה מן הבקר ומן הצאן ויקריבו את קרבנכם: (ג) אם עלה קרבנו מן הבקר זכר תמים וקריבנו אל פתח אהל מועד וקריב אתו לרצנו לפני ד': (ד) וסמך ידו על ראש העלה ונרצה לו לכפר עליו: (ה) ושחט את בן הבקר לפני ד' והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם וזרקו את הדם על המזבח סביב אשר פתח אהל מועד: (ו) והפשיט את העלה ונתח אתה לנתחיה: (ז) ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח וערכו עצים על האש: (ח) וערכו בני אהרן הכהנים את הנתחים את הראש ואת הפדר על העצים אשר על האש אשר על המזבח: (ט) וקרבו וכרעו ורחץ במים והקטיר הכהן את הכל המזבחה עלה אשה ריח ניחוח לד':

### תוספתא מנחות י; יומא לו ע"א

כיצד סומך? הזבח עומד בצפון ופניו למערב והסומך עומד במזרח ופניו למערב ומניח ב' ידיו בין ב' קרנות של זבח ובלבד שלא יהא דבר חוצץ בינו לבין הזבח ומתוודה, על חטאת עון חטאת ועל אשם עון אשם ועל עולה עון לקט שכחה ופאה ומעשר עני, דברי ר' יוסי הגלילי, רבי עקיבא אומר אין עולה באה אלא על עשה ועל לא תעשה שניתק לעשה

### רש"י א, ד

ונרצה לו - (ת"כ) על מה הוא מרצה לו א"ת על כריתות ומיתות ב"ד או מיתה בידי שמים או מלקות הרי עונשן אמור הא אינו מרצה אלא על עשה ועל לאו הניתק לעשה

### רמב"ן א, ד

וראיתי באגדה בויקרא רבא (ז, ג) תני רבי שמעון בן יוחאי, אין העולה באה אלא על עבירת הרהורי הלב אמר רבי לוי מקרא מלא הוא והעולה על רוחכם היה לא תהיה (יחזקאל כ לב), העולה מכפרת על העולה על רוחכם. וכן באיוב הוא אומר והעלה עולות מספר כולם כי אמר איוב אולי חטאו בני וברכו אלהים בלבבם (איוב א ה), הדא אמרה אין העולה באה אלא על הרהורי הלב והטעם, שלפי שהוא חטא שאין מכיר בו אלא ה', לפיכך כולה כליל לה'



## אגרת התשובה

אמנם שיהיה לרצון לפני ד' ומרוצה וחיביב לפניו ית' כקודם החטא להיות נחת רוח לקונו מעבודתו. היה צריך להביא קרבן עולה אפילו על מ"ע קלה שאין בה כרת ומיתת ב"ד כמו שדרשו רז"ל בת"כ ע"פ ונרצה לו וכדאיתא בגמ' פ"ק דזבחים דעולה מכפרת על מ"ע והיא דורון לאחר שעשה תשובה ונמחל לו העונש. וכאדם שסרח במלך ופייסו ע"י פרקליטין ומחל לו. אעפ"כ שולח דורון ומנחה לפניו שיתרצה לו לראות פני המלך (ולשון מכפרת וכן מ"ש בתורה ונרצה לו לכפר עליו אין זו כפרת נפשו אלא לכפר לפני ד' להיות נחת רוח לקונו כדאיתא שם בגמ' וכמ"ש תמים יהיה לרצון)...

## אורות התשובה ג'

יש תשובה מכוונת נגד חטא מיוחד או חטאים רבים. והאדם שם חטאו נוכח פניו, ומתחרט עליו ומצטער על אשר נוקש בפח החטא, ונפשו מטפסת ועולה, עד שהוא משתחרר מהעבדות החטאית, ומרגיש בקרבו את החרות הקדושה, הנעימה מאד לנפשו הנהלאה והוא הולך ומתרפא... וישנה עוד הרגשת תשובה, סתמית כללית. אין חטא או חטאים של עבר עולים על לבו, אבל בכלל הוא מרגיש בקרבו שהוא מדוכא מאד, שהוא מלא עון, שאין אור ד' מאיר עליו, אין רוח נדיבה בקרבו, לבו אטום, מדותיו ותכונות נפשו אינן הולכות בדרך הישרה והרצויה הראויה למלאות חיים הגונים לנפש טהורה, השכלתו היא גסה, רגשותיו מעורבבים בקדרות וצמאון שמעורר לו געול רוחני, מתביש הוא מעצמו, יודע הוא כי אין אלוה בקרבו, וזאת היא לו הצרה היותר גדולה, החטא היותר איום, מתמרמר הוא על עצמו... מתוך מרירות נפשית זו באה התשובה כרטיה של רופא אמן... לבבו כולו נטבל בנחלי עדנים... רוח הקדש מקשקשת לפניו כזוג והוא מבושר שנמחו כל פשעיו, הידועים ושאינם ידועים, שהוא נברא מחדש בריה חדשה, שכל העולם כולו וכל העולמים התחדשו עמו, והכל אומר שירה, חדות ד' מלא כל

## ספר ויקרא פרק ג

(א) וְאִם זֶבַח שְׁלָמִים קָרְבָּנוֹ אִם מִן הַבְּקָר הוּא מִקְרִיב אִם זֶכֶר אִם זָקָבָה תָּמִים יִקְרִיבֵנוּ לְפָנֵי ד':  
[...] (ג) וְהִקְרִיב מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אִשָּׁה לְד' אֶת הַחֶלֶב הַמְּכֻסָּה אֶת הַקֶּרֶב וְאֶת כָּל הַחֶלֶב אֲשֶׁר עַל הַקֶּרֶב:

## רש"י

(א) שלמים - שמטילים שלום בעולם ד"א שלמים שיש בהם שלום למזבח ולכהנים ולבעלים (ת"כ):



## שמו"א יא, יד, טו

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל הָעָם לָכוּ וְנִלְכְּהָ הַגְּלָגַל וַיַּחַדְדוּ שָׁם הַמְּלוּכָה: וַיֵּלְכוּ כָּל הָעָם הַגְּלָגַל וַיִּמְלְכוּ שָׁם אֶת שְׂאוּל לִפְנֵי ד' בְּגִלְגָּל וַיִּזְבְּחוּ שָׁם זִבְחִים שְׁלָמִים לִפְנֵי ד' וַיִּשְׁמַח שָׁם שְׂאוּל וְכָל אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל עַד מָאֹד

1. שלמי תודה
2. שלמי עצרת
3. שלמי מדבר כהיתר אכילת בשר
4. שלמי חגיגה

## מי השילוח - פרשת צו

המקריב את זבח שלמיו לה' יביא קרבנו לה' מזבח שלמיו ידיו תביאנה, היינו כי כל הקרבנות מכוונים לתפלות שהוא עבודה בלב, אךן בכל הקרבנות לא נאמר יביא את קרבנו ידיו תביאנה, לפי שכל הקרבנות אין להם חלק לבעלים, ועולה אין בה אף לכהנים, כי כל הקרבנות והתפלות שהאדם מקריב לפני ה', צריך לסלק תחילה כל נגיעותיו מצדו וזה שנאמר להקריב אשה לה', פי' בלתי לה', לבדו וזה שנאמר בפרשה זו שהוא תורת אכילת קרבנות, חזר הכתוב כמה פעמים לשון אש המורה לגודל יראה כי אש היא מכלה הכל, והסדרה הזאת הוא לבוש בעוה"ז המורה לנהר דנור בעולם האצילות, ולכן קודם כל תתפלה על כל טובה שהאדם שואל מה', צריך להקדים תחילה קבלות עול מלכות שמים שלימה, וזהו ענין קריאת שמע קודם תפלה, וע"ז רומז שמע ישראל על סילק נגיעה מצד האדם, כי רומז כי בלתי רצון ה' לבדו הוא הנמצא, וזה שאמר שהע"ה אשר תדע את לבבו היינו אם באמת הטובה הלזו שמבקש עלי' הוא לכבוד שמים לעשות רצון קונו תשמע לו, ואם ח"ו ונמצא בהטובה שמתפלל עלי' איזה צד שתמניעו מעבדות ה' לא תשמע לו, וזה הוא מצד הש"י אבל האדם יוכל מצדו להפיל רק שיקבל עליו תחילה עול מלכות שמים כנוכר, כי באמת הש"י חפץ להיטיב וחושב מחשבות בלתי ידח ממנו נדח שום תפלת ישראל, וכ"ז הוא בשאר קרבנות אבל קרבן שלמים מורה שהאדם יתפלל להש"י שיטעימו מטוב הצפון לו לעוה"ב...

